

Час теперішній

L

Дмитро Дроздовський

ПОЕТ ЯК ТРАВА: ЖИТТЄТЕКСТИ ІГОРЯ ПАВЛЮКА (МАЛИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ НАРИС)

1 січня 1967 р. в с. Ужова, що на Волині, народився Ігор Павлюк, сьогодні поет і науковець, прозаїк і драматург, доктор наук із соціальних комунікацій та старший науковий співробітник Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, професор Львівського національного університету ім. І. Франка. Хотілося б наголосити на активній літературно-критичній і перекладацькій, науковій та видавничій діяльності І. Павлюка, нагадати, що він автор книжок і монографій “Митець – Влада – Преса” (1997), “Українська легальна преса Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917–1939, 1941–1944 рр.” (2001), “Письменники у пресі: українськомовний культурно-інформаційний простір Полісся, Холмщини,

Підляшшя (1917–1944) та Волині 1917–2000 років” (2010), “Інтимне дихання епохи : статті, рецензії, інтерв’ю (1994–2010)” (2016) та ін.

Напевно, не буде перебільшенням сказати, що від 2013 р. творчість ювіляра знаходить своїх нових читачів за кордоном. У 2014 р. книжка “A Flight over the Black Sea: Selected Poems”, яку переклав англійською Стів Комарницький, здобула відзнаку британського ПЕН-центру, посівши перше місце в рейтингу читацького голосування. Нарешті й український письменник здобув цю почесну міжнародну відзнаку.

У 2014 р. І. Павлюка запрошено до лондонської студії Бі-Бі-Сі, щоб він проговорив ситуацію в Україні й висловив власне бачення стосовно війни, яка на той час тільки-но починалася. Перед цим ювіляр був у Лахорі на міжнародному науково-культурологічному конгресі, де тему України (ідеться про листопад-грудень 2013 р., коли в Києві тривав Майдан) обговорювала світова громадськість. Тоді учасники конгресу з різних країн висловили свою підтримку Україні в її прагненні подолати корупційний режим і розпочати діалог із Європейським Союзом.

І під час виступів в Україні, і під час дискусій за кордоном (у Чехії, Польщі, Росії, Великій Британії, Пакистані, США) І. Павлюк залишається громадянином своєї держави, письменник прагне розкрити світові правду про Батьківщину, яка впродовж тривалого часу перебувала в колоніальному стані. Пригадую виступ Павлюка в Стетсонському університеті (Stetson University, Флорида) влітку 2014 р., коли американській аудиторії доводилося пояснювати, що конфлікт в Україні – це не громадянська війна, а протидія вторгненню чужинців на нашу територію. Навіть в американському середовищі знаходились люди,

яких доводилося переконувати в тому, що без російської підтримки, без впливу Кремля сепаратисти в Україні не перетворили б військову операцію на затяжну війну. Ювіляр залишається патріотом, виражено, аргументовано, не без іронії та самокритики пояснює найскладніші соціокультурні та політичні феномени сьогодення.

У літературі І. Павлюк – інша іпостась, яка полемічно доповнює іпостась наукову. У його поезії доцільно виокремити кілька періодів, які умовно сам письменник називає “язичницьким” і “християнським”. У поетичному вимірі І. Павлюк розвиває традиції байронізму та есенінського стилю: в епістемологічній основі – емоційна пристрасність, експресивна метафоричність, пісенність і мелодійність, максимальна прозорість образів, наближених до імажиністської зримості. Водночас на рівні образів і мотивів домінують такі, які загалом притаманні класичній українській поезії: у віршах оприявлено мотив пошуків власного коріння, віднайдення праснов питома національного буття, репрезентовано в іманентних традиційному світобаченню формах сприйняття світу. Часто в поетичних творах натрапляємо на особливу синтетичність язичницьких і християнських мотивів, пов’язаних із утвердженням життєвої вітальності, сенсуалізму, тілесності, але також і відповідальності людини перед історією, іншими людьми, християнськими заповідями і Христом. Віршам притаманне переплетіння історичного й метафізичного, коли реальні постаті минулого репрезентовані на широкому тлі христологічних і загалом християнських мотивів і проблем.

За роки своєї активної наукової діяльності ювіляр написав чимало. Зауважу, що в літературно-критичних публікаціях І. Павлюка практично немає жорсткої, в’їдливої критики. Ідеться про ту особливість, коли дослідник прагне зрозуміти кожний літературний твір, пояснюючи в герменевтичному вимірі його появу в культурі, окреслюючи причини, які спонукали автора звернутися до тієї чи тієї теми, до саме такого тлумачення й пересотворення дійсності. Ця особливість рецензій засвідчує прагнення І. Павлюка бути не ментором чи воїном у культурі, а тлумачем українського буття. Можливо, саме це, немов потужне гравітаційне поле, притягує до нього і класиків української літератури, і представників середнього покоління, і молодих авторів, які вже вбачають І. Павлюка своїм учителем. Подеколи, розмірковуючи над власним шляхом, ювіляр вдається до образу трави. Найсильніша на нашій планеті саме маленька травичка, яка має унікальну здатність проростати будь-де всупереч кліматичним особливостям та екологічно небезпечній діяльності людини. Перемагає не сила, а здатність відроджуватися. І. Павлюк наділений особливою регенераційною вітальністю, яка й забезпечує потенціал для переформатування України. Для письменника й науковця важливо залишатися собою, казати правду, не робити зла іншим.

І. Павлюк своїми науковими розвідками та літературними творами показує, що найважливіше для людини – зберегти свою душу. Ця ідея стала своєрідним екзистенційним мотто поета, який упродовж останніх трьох-п’яти років зазнав чимало ударів на життєвому шляху. Наслідування біблійних заповітів, утвердження християнських цінностей, потреба в духовних шуканнях і “прозріннях душі” – усе це стало виразним чинником художнього й життєвого світорозуміння Ігоря Павлюка, який пише для того, щоб допомогти іншим подивитися на себе збоку й зрозуміти справжні цінності нашого життя. І зробити своїх читачів духовно сильнішими, щоб вистояти в умовах, які часто не сприяють реалізації людського в людині.

Отримано 16 січня 2017 р.

м. Київ

